

NORGES HØYESTERETT

Den 22. november 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer og Bergh og kst. dommer Elsheim i

HR-2023-2213-U, (sak nr. 23-154458STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens kjennelse om å avvise anke over fellende straffedom for ruspåvirket kjøring.
- (2) Agder tingrett avsa 9. mars 2023 dom der A ble dømt for kjøring i påvirket tilstand etter vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 22 første ledd.
- (3) A møtte ikke til hovedforhandlingen, men tingretten fant at vilkårene for å behandle saken i hennes fravær var oppfylt, jf. straffeprosessloven § 281.
- (4) Ved begjæring datert 6. april 2023 krevde A ved sin private fullmektig Rune Mykkeltvedt ny behandling av saken ved tingretten, jf. straffeprosessloven § 282. Det ble anført at siktedes psykiske utfordringer innebar at hun hadde hatt gyldig fravær ved hovedforhandlingen. Subsidiært ble skrevet betegnet som en anke over dommen.
- (5) Tingretten orienterte A i et brev 13. april 2023 om forutsetningene for å kunne kreve ny behandling av saken og hva som i den sammenheng burde dokumenteres om gyldig fravær. Brevet ble ikke besvart innen fristen.
- (6) Etter dette sendte tingretten saken til lagmannsretten, men den ble returnert med anmodning om at tingretten først behandlet begjæringen om ny behandling.
- (7) I kjennelse 9. mai 2023 avgjorde tingretten at begjæringen om ny behandling ikke ble tatt til følge.
- (8) Samme dag informerte tingretten i brev til A om de formelle kravene til ankeerklæring som følger av straffeprosessloven § 314 første og annet ledd, samt ba om å få ettersendt en original ankeerklæring med siktedes signatur. Frist for tilbakemelding ble satt til 23. mai 2023.

- (9) Ved fristens utløp 23. mai mottok tingretten e-post fra Rune Mykkeltvedt på vegne av A. I brevet ble det opplyst at hun hadde vært i kontakt med sin fastlege, og at legen ville utarbeide «de erklæringer retten har etterspurt». Videre het det:
- «Når dokumentene er mottatt, ber jeg om at retten foretar en fornyet vurdering av anmodningen.
- Dersom anmodningen fortsatt ikke tas til følge, eller retten mot formodning ikke skulle motta noe fra [fastlegen], vil jeg sørge for at anken suppleres i henhold til lovens regler. I påvente av videre avklaring anmoder jeg om at retten utsetter fristen for å supplere anken med to uker.»
- (10) Den 30. mai 2023 mottok tingretten en erklæring fra fastlegen, som beskrev As helsetilstand og blant annet ga uttrykk for at denne «synes å ha ført til at hun ikke har klart å møte i retten, og ikke har vært i stand til å forstå implikasjonene av dette.»
- (11) Legeerklæringen ble journalført hos tingretten, men ikke fulgt opp eller sendt videre.
- (12) Påtalemyndigheten sendte ved påtegning 9. juni 2023 saken til Agder lagmannsrett med anmodning om at anken ble avvist. I politiets påtegning 1. juni 2023 het det at det at det ikke var innkommet noen ny ankeerklæring fra domfelte til politiet.
- (13) Lagmannsretten tok på bakgrunn av oversendelsen fra påtalemyndigheten saken opp til prøving, og avsa den 21. juni 2023 kjennelse hvor siktedes anke over dommen ble avvist.
- (14) A krevde omgjøring av avvisningskjennelsen. Subsidiært ble det inngitt anke til Høyesterett.
- (15) Den 15. september 2023 avsa Agder lagmannsrett kjennelse der begjæringen om omgjøring ikke ble tatt til følge. Retten viste til at straffeprosessloven § 52 fjerde ledd ikke åpner for omgjøring av en avvisningskjennelse.
- (16) Saken ble deretter oversendt Høyesterett.
- (17) A har særlig vist til at det var feil at saken ble sendt til lagmannsretten og avgjort der mens tingretten fortsatt hadde spørsmålet om ny behandling etter straffeprosessloven § 282 til vurdering. Oversendelsen skjedde i strid med straffeprosessloven § 5. Det er videre vist til at siktede aldri ble varslet om oversendelsen. Dermed ble hun ikke gitt anledning til kontradiksjon om det mulige avvisningsgrunnlaget, og hun fikk heller ikke anledning til å avhjelpe eventuelle formelle feil ved anken, jf. straffeprosessloven § 319 andre ledd. Det er i tillegg anført at A burde fått oppnevnt forsvarer for underinstansene.
- (18) *Påtalemyndigheten* har vist til lagmannsrettens avvisningskjennelse og uttrykt at det ikke er fremkommet opplysninger som tilsier omgjøring av denne.
- (19) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at lagmannsrettens kjennelse om avvisning av anken er avsagt av lagmannsretten som første instans. Utvalget har dermed full kompetanse.
- (20) Lagmannsretten begrunnet i kjennelsen 21. juni 2023 avvisningen slik:

«Begjæringen etter straffeprosessloven § 282 ble behandlet av tingretten i kjennelse 9. mai 2023, hvor begjæringen ikke ble tatt til følge. Anken over dommen ble da stilt i bero inntil begjæringen ble avgjort, jf. straffeprosessloven § 282 annet ledd. Kjennelsen ble ikke påanket. A ble gitt frist til 23. mai 2023 med å begrunne anken over dommen. Noen slik begrunnelse er ikke gitt. Derimot ble det innsendt en ny begjæring om ny behandling av straffesaken, men heller ikke nå er det angitt grunnlaget for at saken behandles på nytt, jf. § 282 tredje ledd.

Anken over tingrettsdommen fyller ikke vilkårene i straffeprosessloven § 314 første ledd. Anken må etter dette avvises, jf. straffeprosessloven § 319 første ledd.»

- (21) Lagmannsretten viser ikke til at det i e-posten fra Mykkeltvedt 23. mai 2023 var bedt om utsatt frist for å supplere anken, eller til at legeerklæring fra fastlegen var innkommet 30. mai 2023. Det må legges til grunn at legeerklæringen ikke var kjent for lagmannsretten.
- (22) Tingretten var på sin side ikke kjent med at lagmannsretten hadde tatt anken opp til avgjørelse. I brev til lagmannsretten 23. juni 2023 uttaler tingrettsdommer Daniel Løstegaard Olsen blant annet:

«Fra tingrettens side har vi lagt til grunn at saken, etter den ble returnert hertil den 04.05.2023, stadig lå til oppfølging her. Saken har ikke vært oversendt herfra hverken til påtale eller til lagmannsretten, og vi er heller ikke kjent med påtalemyndighetens ekspedisjoner av 01.06.2023 og 09.06.2023 som det er referert til i lagmannsrettens kjennelse av 21.06.2023.»

- (23) Ankeutvalget har kommet til at lagmannsrettens kjennelse må oppheves som følge av manglende kontradiksjon. Påtalemyndighetens oversendelse til lagmannsretten ble sendt uten varsel til A. Hun fikk dermed ikke mulighet til å følge opp saken videre før lagmannsretten avsa sin kjennelse. På dette tidspunktet var legeerklæringen sendt inn, og det var bedt om at fristen for å inngi formriktig anke ble utsatt. Ankeutvalget føyer til at det er fast praksis for at det skal relativt lite til før brudd på retten til kontradiksjon gir grunnlag for opphevelse, jf. HR-2019-1182-U avsnitt 12. Vilåårene må anses oppfylt her.
- (24) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse 21. juni 2023 oppheves.

Espen Bergh
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Magni Elsheim
(sign.)